

Postajamo človeški računalnik

Razmišljanje v šolah V šolah učencem glave polnijo s podatki

LJUBLJANA – Največja pomanjkljivost krožkov za razmišljanje je njihovo ime. Učiteljice se morajo zelo potruditi, da privabijo učence, ki menijo, da so to bodisi krožki za inteligentne bodisi za tiste, ki jih zanima samo dolgočasno filozofiranje in nakladanje.

SONJA MERLJAK

»Ko pa jih enkrat prepričajo, so jih učenci pripravljene obiskovati tudi med počitnicami, saj se jim zdijo zanimivi, sproščujoči in zabavni,« pravi Nastja Mulej, ki je v Slovenijo pripeljala tehnike neposrednega poučevanja razmišljanja pri šolarjih (CoRT – Cognitive Research Trust). Razvil jih je mislec, ki še danes svetuje najbolj inovativnim podjetjem na svetu, zdravnik in psiholog dr. Edward de Bono.

Bistvena naloga krožkov za razmišljanje je seveda razmišljanje: to mora biti jasno, ustvarjalno in osredotočeno. »V šolah predvsem podajajo znanje. Kreativnosti in razmišljanju, veščinama, ki se ju lahko naučimo in ki sta ključni za osebni in družbeni razvoj, pa namenjajo zelo malo časa,« poudarja Nastja Mulej.

Edward de Bono je Slovenijo prvič obiskal leta 2010 in takrat se je sestel tudi s predstavniki ministrstva za šolstvo. Sprva je kazalo, da bodo prisluhnili njegovi pobudi, da v pouk umestijo ure za razmišljanje, zato je psihologinja **Bojana Tancer**, ki CoRT proučuje tudi v svoji doktorski nalogi, pripravila učni načrt za izbirni predmet. Ko se potem ni nič premaknilo, sta

z Nastjo Mulej na noge postavili krožke za razmišljanje, ki danes delujejo v okoli petdesetih osnovnih in srednjih šolah.

Po treh letih učitelji ugotavljajo, da udeleženci dosegajo boljše rezultate na tekmovanju za matematični Kenguru, pa tudi na nacionalnem preverjanju znanja. Na gimnaziji Vič celo menijo, da lahko dijaki s pridobljenim znanjem in veščinami vplivajo na potek pouka, saj s svojo širino razmišljanja spodbudijo učitelje k spremembi poučevanja. »Tehnike razmišljanja lahko učitelji vključijo v naravoslovne in družboslovne predmete, v izbirne vsebine in projekte. Vendar morajo biti učitelji na to pripravljene. Dijaki me večkrat vprašajo, zakaj se tega ne naučijo njihovi učitelji. Nekaj zagnancev poznam. Dosegajo dobre rezultate,« pravi **Blanka Tacer**, ki predava na koprski fakulteti za management, tehnike razmišljanja pa na podjetniškem krožku predaja tudi dijakom v zamejstvu. Pomembno se ji zdi, da se tudi tisti dijaki, ki zaradi nižjih ocen veljajo za slabše, na krožku dobro odrežejo, ko dojamajo, da vadijo razmišljanje.

Treba si je drzniti

Šestošolcu Niku iz Ljubljane je bilo pri krožku najbolj všeč, da so iskali odgovore na nešolska vprašanja. »Ni bilo pravih ali napačnih odgovorov, čimveč različnih, tem bolje.« Na začetku je največji izziv predstavljala drznost razmišljati izven pričakovanih okvirjev. »Ko so učenci dojeli, da ravno to želimo, in da zato ne bodo kritizirani, ampak celo pohvaljeni, so se sprostiti in ure so postale izredno

prijetne, zanimive. Spoznali so veliko o sebi in o drugih, naučili pa so se tudi sodelovanja, vživljanja v druge in kritičnega vpogleda v različne vsebine. Postali so bolj razumevajoči in strpní, začeli so iskati alternativne rešitve,« pripoveduje **Vesna Starman**, šolska svetovalna delavka na OŠ Šmarje pri Kopru, ki CoRT uporablja tudi pri individualnem svetovanju, pri predavanjih predšolske pedagogike na srednji vzgojiteljski šoli v Izoli in celo pri roditeljskih sestankih. »Tehnike pripomorejo k osredotočenosti, sistematičnosti in ustvarjalnosti. Ti trije dejavniki so danes precej zanemarjeni, saj smo navajeni na hiter tempo; delamo več stvari hkrati, v katere se ne poglobljamo. Postajamo človeški računalniki.«

Tudi po izkušnjah **Blanke Tacer** tehnike omogočajo globlji razmislek, ki vključuje posledice, stališča drugih in drugačne možnosti. Površinsko dojemanje je, kot pravi, pogosto obremenjeno s predsodki in prepričanji, ki izhajajo iz našega kulturnega okolja in s seboj nosijo sporočilo 'to tako mora biti'.

»Nekdo drug ima lahko drugačen pogled in če učenci upoštevajo oba, lahko pridejo do boljših rezultatov. Poleg tega omogočajo proaktivno obravnavo učne snovi. Učni načrt denimo predvideva, da obnovijo zgodbo Martina Krpana. S tem ne bodo pridobili ničesar pomembnega za življenje. Lahko pa spodbudimo njihovo razmišljanje. Kako bi se Martin Krpan s soljo preživljal danes? Kako bi se zgodba še lahko zaključila? To že omogoča razmišljanje izven okvirjev in ustvarjanje novih idej.«

unalniki

morali pa bi jih učiti razmišljanja, ki naj bo jasno, ustvarjalno in osredotočeno

Razmišljanje zunaj okvirjev, kaj je prav in kaj narobe, je zanimivo in zabavno. FOTO LEON VIDIC